DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)
24. september 1987 *

I sag 43/86,

angående en anmodning, som Nederlandenes Hoge Raad i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank

mod

J. A. De Rijke og L. A. C. De Rijke-Van Gent

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af afsnit J (indtil den 1. januar 1986 afsnit I), punkt 2, litra c), i bilag VI til forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366),

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden Y. Galmot, dommerne U. Everling og J. C. Moitinho de Almeida,

generaladvokat: J. Mischo
justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter at der er afgivet indlæg af:

— appellanten i hovedsagen, Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank, ved advokat B. H. ter Kuile, Haag,

— den nederlandske regering ved E. F. Jacobs som befuldmægtiget,

* Processprog: Nederlandsk.

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Griesmar, Den Juridiske Tjeneste, bistået af advokat F. Herbert, Bruxelles,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 19. marts 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 7. maj 1987,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 12. februar 1986, indgået til Domstolen den 17. februar 1986, har Nederlandenes Hoge Raad i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 (EFT 1971 II, s. 366) om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som senere ændret (EFT L 230 af 22.8.1983), nærmere bestemt afsnit I, punkt 2, i bilag VI til forordningen.

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en tvist mellem ægteparret de Rijke og direktionen for Sociale Verzekeringsbank (herefter benævnt »SVB«), Amsterdam. Sagen drejer sig om, hvorvidt hustruen har haft krav på at kunne opretholde en frivillig tilknytning til forsikringsordningen i henhold til Algemene Ouderdomswet (den nederlandske lov om almindelig alderdomsforsikring, herefter benævnt »AOW«) i perioden fra den 14. juli 1981, da hendes mand fyldte 65 år, til den 6. juli 1984.

3 Det fremgår af forelæggelsesdommen, at De Rijke er født den 14. juli 1916 og hans hustru den 6. juli 1919. De Rijke fik fra den 18. februar 1978 tilkendt invalidepension. Den 2. juli 1978 flyttede ægteparret fra Nederlandene og tog bopæl i Frankrig. Den 15. oktober 1982 flyttede de på ny og bosatte sig i Monaco.

4 Efter at De Rijke var fyldt 65 år, fik han ved en afgørelse af 28. juli 1981 tilkendt alderspension i henhold til AOW efter den fulde sats for gifte mænd.

5 Ved skrivelse af 2. september 1981 meddelte SVB De Rijke, at hans hustru ikke kunne opretholde en frivillig tilknytning til forsikringsordningen i henhold til AOW. Denne afgørelse blev truffet som svar på en skrivelse af 25. maj 1981 til SVB fra de Rijke's tidligere arbejdsgiver, idet de Rijke havde meddelt denne, at han ønskede at fortsætte bidragsbetalingen for sin hustru på frivilligt grundlag. Afslaget fra SVB blev begrundet med, at ansøgningen ikke var blevet indgivet inden et år efter ophøret af den obligatoriske tilknytning til forsikringsordningen.

6 Ægteparret indbragte herefter de to afgørelser for Raad van Beroep, Amsterdam, der ved dom af 6. juni 1983 annullerede afgørelserne. SVB ankede til Centrale Raad van Beroep, der ophævede dommen, for så vidt angår afgørelsen om tilkendelse af pension, idet dommen i øvrigt blev stadfæstet. SVB indbragte herefter i form af en kassationsanke dommen fra Centrale Raad van Beroep for Hoge Raad. Denne ret fandt, at sagens afgørelse måtte bero på fortolkningen af en fællesskabsretlig bestemmelse, hvorefter den udsatte sagen, indtil Domstolen har afgjort følgende præjudicielle spørgsmål:

»Såfremt det følger af bestemmelsen i afsnit I, punkt 2, litra c), i bilag VI [oprindelig afsnit F, punkt 2, litra c), i bilag V) til Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971, at en periode for en gift kvinde — hvis ægtefælle har ret til pension efter den nederlandske Algemene Ouderdomswet — skal betragtes som en forsikringsperiode, mens perioden efter national nederlandsk ret — nærmere bestemt artikel 6 i Algemene Ouderdomswet eller i medfør heraf udstedte bestemmelser — ikke anses som en forsikringsperiode,

a) har den pågældende kvinde da på grundlag af nævnte eller andre fællesskabsretlige bestemmelser — i form af en fravigelse af artikel 6 i Algemene Ouderdomswet eller i medfør heraf udstedte bestemmelser — over for vedkommende nederlandske myndigheder krav på at blive betragtet og behandlet som forsikret efter Algemene Ouderdomswet i den pågældende periode, eller

b) gælder også i dette tilfælde det princip, som fremgår af Domstolens domme af 12. juli 1979, sag 266/78 (Brunori, Sml. s. 2705), og 24. april 1980, sag 110/79

(Coonan, Sml. s. 1445), og hvorefter det tilkommer den enkelte medlemsstat i sin lovgivning at fastsætte de vilkår, der skal gælde, for så vidt angår tilknytning til en social sikringsordning og denne tilknytnings ophør?«

7 Vedrørende den pågældende nederlandske lovgivning og de relevante fællesskabsretlige bestemmelser samt de skriftlige indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

8 Ifølge artikel 1, stk. 2, i kongelig anordning af 22. december 1971 om frivillig indbetaling af bidrag efter AOW og lov om almindelig forsikring for enker og børn, der har mistet begge forældre eller en af dem, skal personer, der efter at have været tilknyttet forsikringsordningen i henhold til AOW ønsker at videreføre denne tilknytning på frivillig basis, indgive ansøgning herom senest et år efter forsikringsforholdets ophør. Da ansøgningen vedrørende De Rijke's hustru først blev fremsat i 1981, beror spørgsmålet om, hvorvidt den er indgivet for sent, på, hvornår hendes tilknytning til forsikringsordningen i henhold til AOW må anses for at være ophørt.

9 Efter den nederlandske lovgivning ophørte hustruens tilknytning til forsikringsordningen i henhold til AOW fra og med den 2. juli 1978, da ægteparret forlod Nederlandene og bosatte sig i Frankrig. Afsnit I, punkt 2, litra c), i bilag VI til forordning nr. 1408/71 indeholder imidlertid følgende bestemmelse:

»c) For så vidt angår en gift kvinde, hvis mand er berettiget til en pension efter nederlandsk lovgivning om almindelig alderdomsforsikring, anses også perioder, i hvilke hun før sit fyldte 65. år har været gift med den pågældende mand og har været bosat på en eller flere medlemsstaters område, som forsikringsperioder, for så vidt de pågældende perioder falder sammen med forsikringsperioder, som hendes mand har tilbagelagt i henhold til den nævnte lovgivning, og med perioder, der vil være at medregne i medfør af litra a).«

10 Det må derfor afgøres, om denne bestemmelse finder anvendelse i det foreliggende tilfælde, og i bekræftende fald, om de perioder, som dermed skal tages i betragtning som forsikringsperioder, må anses som forsikringsperioder i henhold til AOW, for så vidt angår anvendelsen af bestemmelsen i den nævnte kongelige anordnings artikel 1, stk. 2.

11 Kommissionen, SVB og den nederlandske regering har gjort gældende, at perioder, der tages i betragtning i henhold til den omhandlede bestemmelse i forordning (EØF) nr. 1408/71, ikke er »egentlige« forsikringsperioder, idet de blot indgår i beregningsgrundlaget for pensionsbeløbet. Ansøgningen om indbetaling af frivillige bidrag skulle derfor have været fremsat senest et år efter den 2. juli 1978.

12 Det bemærkes indledningsvis, at det allerede fremgår af Domstolens dom af 24. april 1980 (Coonan, 110/79, Sml. s. 1445), at det henhører under lovgivningen i den enkelte medlemsstat at fastsætte vilkårene for retten eller forpligtelsen til at blive tilknyttet en social sikringsordning eller en bestemt gren af en sådan, idet der dog ikke herved må ske en forskelsbehandling mellem indenlandske statsborgere og statsborgere fra andre medlemsstater. At disse spørgsmål henhører under national lovgivning, blev allerede lagt til grund i dommen af 12. juli 1979 (Brunori, 266/78, Sml. s. 2705), hvori Domstolen fastslog, at begrebet vilkår i denne forbindelse også omfatter vilkårene for, hvornår tilknytningen ophører.

13 Som Domstolen har fastslået i dommene af 25. februar 1986 (De Jong, 254/84, Sml. s. 671, 676, og Spruyt, 284/84, Sml. s. 685, 693), skal bestemmelserne i forordning (EØF) nr. 1408/71, der er udstedt i medfør af Traktatens artikel 51, fortolkes i lyset af formålet med denne bestemmelse, som er at gennemføre den størst mulige grad af fri bevægelighed for vandrende arbejdstagere, hvilket er en del af Fællesskabets grundlag.

14 Artikel 51 forpligter således Rådet til at vedtage de foranstaltninger vedrørende social sikring, der er nødvendige for at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed, bl. a. regler om udbetaling af ydelser til personer, der har bopæl i medlemsstaterne. Målsætningen med artiklerne 48 og 51 ville ikke blive ført ud i livet, såfremt arbejdstagere ved at udøve deres ret til fri bevægelighed skulle miste de fordele i form af social sikring, som de har i henhold til en medlemsstats lovgivning.

15 Det er på denne baggrund, at Domstolen i de nævnte domme har fortolket afsnit I, punkt 2, litra c), i bilag VI således, at bestemmelsen har til formål at lette den fri bevægelighed for arbejdstagere fra andre medlemsstater, der tager bopæl i Nederlandene, mens deres hustruer bliver boende i hjemlandet, idet perioder, i hvilke

bopælsstaten har været en anden medlemsstat, for hustruerne anses som forsikringsperioder. Det er en betingelse herfor, at de har været gift i de perioder, der for manden har været forsikringsperioder, eller som skal anses som forsikringsperioder i henhold til litra a).

16 Denne bestemmelse er i denne sag blevet anvendt af SVB, der ved beregningen af den pågældende alderspension har lagt perioden fra den 2. juli 1978 til den 14. juli 1981 (dvs. tidsrummet fra ægtefællernes udrejse fra Nederlandene til det tidspunkt, hvor De Rijke fyldte 65 år) til grund.

17 Det bemærkes herved, at det ikke kan anses som en indskrænkning af princippet om arbejdskraftens frie bevægelighed, når der i en medlemsstats lovgivning blot fastsættes en frist, inden for hvilken den pågældende skal fremsætte ansøgning om frivillig tilknytning til en forsikringsordning, hvorved bestemte perioder tilbagelagt uden for medlemsstaten kan tages i betragtning ved beregningen af alderspension. Da hun forlod Nederlandene, havde De Rijke's hustru mulighed for at forhindre, at hendes pension blev nedsat i tilfælde af, at hendes mand afgik ved døden, ved at indgive en ansøgning om frivillig tilknytning til forsikringsordningen inden for et år efter sin udrejse.

18 Det må herefter lægges til grund, at bestemmelsen i afsnit I, punkt 2, litra c), i bilag VI til forordning (EØF) nr. 1408/71 i et tilfælde som det foreliggende ikke er til hinder for at anvende det princip, som fremgår af Domstolens praksis, og hvorefter det henhører under lovgivningen i den enkelte medlemsstat at fastsætte vilkårene for tilknytning til en social sikringsordning.

19 Det af Nederlandenes Hoge Raad forelagte spørgsmål må herefter besvares således, at hverken EØF-Traktatens artikel 51 eller nogen bestemmelse i forordning (EØF) nr. 1408/71 opstiller krav om, at de perioder, som er omhandlet i afsnit I, punkt 2, litra c), i bilag VI til forordningen, skal betragtes som forsikringsperioder, for så vidt angår spørgsmålet om fastsættelsen af den frist, inden for hvilken en ansøgning om frivillig indbetaling af bidrag i henhold til en national lovgivning kan fremsættes.

Sagens omkostninger

20 De udgifter, der er afholdt af den nederlandske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i

den sag, der verserer for den nationale retsinstans, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Nederlandenes Hoge Raad ved dom af 12. februar 1986,

for ret:

Hverken EØF-Traktatens artikel 51 eller nogen bestemmelse i forordning nr. 1408/71 opstiller krav om, at de perioder, som er omhandlet i afsnit I, punkt 2, litra c), i bilag VI til forordningen, skal betragtes som forsikringsperioder, for så vidt angår spørgsmålet om fastsættelsen af den frist, inden for hvilken en ansøgning om frivillig indbetaling af bidrag i henhold til en national lovgivning kan fremsættes.

Galmot Everling Moitinho de Almeida

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. september 1987.

P. Heim
Justitssekretær

Y. Galmot
Formand for Tredje Afdeling.